

Pavens juleprædiken 2007

Ved midnatsmessen i Peterskirken
julenat 2007 holdt pave Benedikt XVI
en prædiken, hvis tekst her bringes
som artikel

Af pave Benedikt XVI¹

Mine kære brødre og søstre!

"For Maria kom tiden, da hun skulle føde. Hun fødte sin søn, den førstefødte, hun svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget".² Stadig på ny rører disse ord vore hjerter. Det øjeblik var kommet, som Englen havde forudsagt i Nazaret: "Du skal føde en søn, og du skal give ham navnet Jesus. Han skal blive stor og kaldes den Højstes søn".³ Det øjeblik var kommet, som Israel havde ventet på i århundreder, gennem så mange mørke stunder – det øjeblik, som på en måde var ventet af hele menneskeheden om end med uklare forventninger til, at Gud ville tage sig af os, at han ikke længere ville være skjult, at verden ville blive helbredt, og hvor han ville forny alt.

Vi kan forestille os, med hvilken indre forberedelse og med hvilken kærlighed Maria er gået dette øjeblik i møde. Den korte oplysning om, at "hun svøbte ham", giver os et indblik i noget af den helige glæde og af den stille iver, hun har lagt i denne forberedelse: Det var klart, barnesvøbet, så barnet kunne blive vel modtaget. Men i herberget var der ikke plads. På en måde venter menneskeheden på Gud, venter på, at han skal komme nær. Men når øjeblikket indtræffer, har den ikke plads til ham. Den er så optaget af sig selv; den har selv brug for al pladsen og for al tiden; den kræver alt for sig selv, så der ikke bliver noget tilbage til den anden, til næsten, til den fattige – til Gud. Og jo rigere menneskene bliver, jo mere fylder de alt med sig selv. Jo mindre kan den anden komme ind.

I sit evangelium retter Johannes blikket mod det væsentligste og uddyber den korte oplysning hos Lukas om situationen i Bethlehem: "Han kom til sit eget, men hans egne tog ikke imod ham".⁴ Det-

¹ Oversat af Vivian og Erling Tiedemann. Red.

² Jf. Luk 2,6-7

³ Jf. Luk 1,31-32

⁴ Joh 1,11

te gælder i første række Bethlehem: Davids Søn kommer til sin by, men han må fødes i en stald, fordi der ikke er plads til ham i herberget. Det gælder dernæst for Israel: Den udsendte kommer til sine egne, men man vil ikke vide af ham. I virkeligheden angår det hele menneskeheden: Han, ved hvem verden er blevet skabt, Guds skabende Ord, træder ind i verden, men bliver ikke hørt, bliver ikke taget imod.

I den sidste ende angår disse ord os, hver eneste af os og samfundet i sin helhed. Har vi tid til næsten, som har behov for vores ord – for mit ord, for min kærlighed? Tid til den, der lider, og som har brug for hjælp? Til den fordrevne eller til flygtningen, som søger asyl? Har vi tid og plads til Gud? Kan han komme ind i vores liv? Finder han en plads i os, eller har vi selv optaget al pladsen i vores tanker, i vores aktiviteter, i vores liv?

Gud ske tak er den negative information ikke den eneste og ej heller den sidste, som vi finder i Evangeliet. Ligesom vi hos Lukas møder moderens, Marias, kærlighed og den hellige Josefs tro, skab, hyrdernes vågen og deres store glæde, og ligesom vi hos Matthæus møder vismændenes på besøg langvejs fra, sådan siger også Johannes til os: "Men alle dem, der tog imod ham, gav han ret til at blive Guds børn".⁵ De findes – de mennesker, der tager imod ham, og i stilhed – med udgangspunkt i stalden, udefra – vokser det nye hus således frem, det nye samfund, den nye verden. Julens budskab får os til at erkende mørket i en lukket verden, og dermed illustrerer det utvivlsomt en virkelighed, som vi ser hver eneste dag.

Men budskabet fortæller os også, at Gud ikke lade sig lukke ude. Han finder en plads, om han så skal komme ind gennem en stald; der findes mennesker, der ser hans lys, og som giver det videre. Gennem Evangeliets ord taler Englen også til os, og i den hellige liturgi kommer Frelserens lys også ind i vores liv. Lige meget, om vi er hyrder eller vise mænd, så kalder lyset og hans budskab os til at begive os på vej, til at gå ud af vores ønsker og interessers indelukthed for at gå Herren i møde og tilbede ham. Vi tilbeder ham ved at åbne verden for sandheden, for det gode, for Kristus, for tjeneren af alle, som er marginaliserede, og i hvem han venter os.⁶

I nogle fremstillinger af julen fra senmiddelalderen og fra begyndelsen af den moderne tid fremstår *stalden* som et noget forfaldent palads. Man kan endnu skelne dets fortidige storhed, men nu ligger paladset i ruiner, murene er styrtet samme, det er blevet netop – en stald. Skønt denne fortolkning ikke har noget historisk grundlag, så udtrykker den med sin billedtale alligevel noget om den sandhed, der skjuler sig i Julemysteriet. Davids trone, som var blevet lovet at skulle bestå til evig tid, står tom; det er andre, som hersker over Det hellige Land. Josef, denne Davids efterkommer, er en beskeden håndværker; paladset er reelt blevet en hytte. David var fra starten selv en hyrde. Da Samuel søgte efter ham for at salve ham, syntes det umuligt og uden sammenhæng med virkeligheden, at en sådan hyrdedreng kunne blive den, som skulle være bærer af Israels forjættelse. Men i stalden i Bethlehem, netop i den by, hvor udgangspunktet var, genopstår Davids kongedømme på en ny måde – i dette barn, svøbt og lagt i en krybbe. Den nye trone, hvorfra denne David vil drage verden til sig, er *Korset*. Den nye trone – Korset – svarer til den nye begyndelse i stalden.

Men det er netop sådan, det sande Davids palads bliver bygget, det sande kongedømme. Dette nye palads afviger i den grad fra de forestillinger, som menneskene har om palads og kongemagt. Paladset er fællesskabet af dem, der lader sig drage af Kristi kærlighed, og som sammen med ham bliver til ét legeme, til en ny menneskehed.

Den magt, som udgår fra Korset og fra den godhed, som hengiver sig selv, den er den sande kongemagt. Stalden bliver til palads – netop med udgangspunkt i denne begyndelse opbygger Jesus det store nye fællesskab, om hvis centrale budskab Englene synger, da han fødes: "Ære være Gud i det

⁵ Jf. Joh 1,12

⁶ Jf. ordene i Matt 25,31-46 om at alt, hvad er gjort eller ikke gjort mod en af de mindste, er gjort imod Kristus. Red.

højeste, og fred på jorden for mennesker i hans kærlighed" – mennesker, som overgiver deres vilje til hans, idet de således bliver Guds mennesker, nye mennesker – en ny verden.

I sine juleprædikener har *Gregor af Nyssa*⁷ udviklet den samme vision, idet han går ud fra julebudskabet i Johannesevangeliet: "Han opslog sit telt iblandt os".⁸ Gregor overfører dette ord om teltet på vort legemes telt, som er slidt og blevet alt andet end solidt, udsat som det overalt er for smerte og lidelse. Og Gregor overfører det på hele kosmos, sønderrevet og vansiret som det er af synden. Hvad ville han mon have sagt, hvis han havde set den tilstand, som jorden i dag befinder sig i som følge af misbruget af energikilderne og af den egoistiske og hensynsløse udnyttelse?

På næsten profetisk vis har *Anselm af Canterbury*⁹ engang forud beskrevet, hvad vi i dag ser i en verden, der er forurenede og truet på sin fremtid: "Alt var som dødt, det havde tabt sin værdighed, skabt som det var for at tjene dem, der lovpriser Gud. Verdens elementer var blevet undertrykt og havde mistet deres glans som følge af deres misbrug, som har gjort dem til trælle for afguder, for hvem de ikke var blevet skabt".¹⁰

I Gregors vision repræsenterer stalden i julefortællingen således den maltrakterede jord. Kristus genopbygger ikke et hvilket som helst palads. Han er kommet for at give skønheden og værdigheden tilbage til skabningen, til kosmos: Det er dét, som i Julen tager sin begyndelse, og som får Englene til at juble. Jorden bliver atter bragt på fode gennem netop den kendsgerning, at den bliver åbnet for Gud, at den genfinder sit sande lys og – gennem harmonien mellem, hvad mennesket vil, og hvad Gud vil, i enheden mellem det høje og det lave – genvinder sin skønhed og sin værdighed.

Således er Julen en fest for den genrejste skabning. Ud fra denne kontekst fortolker kirkefædre Englenes sang i den hellige nat: den er udtryk for glæden over, at det høje og det lave, himmel og jord, atter er forenet; at mennesket igen er forenet med Gud. Ifølge kirkefædre indgår det i Englenes julesang, at engle og mennesker nu kan synge sammen, og at kosmos' skønhed på den måde udtrykker sig i lovsangens skønhed. Den liturgiske sang besidder – stadig ifølge kirkefædre – en speciel værdighed, fordi den synges i fællesskab med det himmelske kor. Det er mødet med Jesus Kristus, som gør os i stand til at høre Englenes sang; derved skabes den sande musik, som hører op, når vi mister denne syngen og lytten sammen.

I stalden i Bethlehem rører himmel og jord hinanden. Himlen er kommet på jorden. Det er derfor, der fra dét sted udgår et lys for alle tider; det er derfor, glæden fremkaldes dér; det er derfor, sangen opstår her.

Ved afslutningen af vores julemeditation vil jeg gerne citere et ekstraordinært udsagn af den hellige Augustin. I forbindelse med, at han fortolker den bøn i Fadervor, hvor det hedder "du, som er i himlene", stiller han spørgsmålet: Hvad er det for noget, himlene? Og hvor er himlene? Og så følger der et overraskende svar: "... du, som er i himlene – det betyder: *i de hellige og i de retfærdige*. Ja, himlene er de legemer, som er øverst i universet, men de er ikke desto mindre legemer, som ikke kan være til, hvis de ikke er det et sted. Hvis man imidlertid tror, at Guds sted er i himlene som i de øverste dele af verden, så ville fuglene jo være bedre stillet end os, fordi de så ville leve nærmere Gud. Men det står ikke skrevet, at "Herren er nær ved dem, som bor i højlandet eller på bjergene," men derimod, at "Herren er nær ved dem, hvis hjerte er knust",¹¹ et udtryk, som refererer sig til yd-

⁷ Gregor af Nyssa, ca. 335-395, græsk teolog og biskop. Hører sammen med Basilios den Store og Gregor fra Nazianz til den gruppe, man betegner som de "store kappadokiere", der havde afgørende indflydelse på afklaringen af kristologien. Red.

⁸ Joh 1,14. Det græske udsagnsord skēnoô, som ganske rigtigt er afledt af navneordet skēnê, der betyder "telt", oversætte sædvanligvis her med "tog bolig". Red.

⁹ Den hellige Anselm of Canterbury, 1033-1109, var en italiensk filosof og teolog, som blev ærkebiskop af Canterbury fra 1093 til 1109. Red.

¹⁰ PL 158, 955s

¹¹ SI 34,19

mygheden. Som synderen kaldes *jord*, således gælder det modsat, at den retfærdige kan kaldes *himmel*".¹²

Himlen hører ikke til i den rumlige geografi, men i hjertets geografi. Og i den hellige nat har Guds hjerte bøjet sig helt ned til stalden: Guds ydmyghed er himlen. Og hvis vi går ind i denne ydmyghed, så rører vi himlen. Så bliver også jorden ny. Lad os med hyrdernes ydmyghed give os på vej i denne hellige nat, på vej mod barnet i stalden! Lad os komme i berøring med Guds ydmyghed, med Guds hjerte. Så vil hans glæde nå os og gøre verden mere lys.

Amen.

Klik her for at udskrive artiklen (printerens skal være tændt)

Klik her for at sende artiklen til en ven eller bekendt (Outlook skal være startet)

Klik her for at komme til forsiden af catholica.dk

¹² Augustin, Serm. in monte II 5, 17